

ВИКЛАДАННЯ ФОНЕТИКИ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У СВІТЛІ СПІВПРАЦІ З ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ФРАНЦІЇ В УКРАЇНІ

Космацька Н.В., Школяр Л.В.

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ktppfm_kosmatska@ukr.net, zatdbk1@ukr.net

The paper is a study of the current state of popularization of the French language in Ukraine and the mechanisms for improving the quality of its teaching, proposed by the French side. The approaches of French and Ukrainian didactics in teaching phonetics of modern French are determined. The principles of learning phonological features according to the French textbooks available on the Ukrainian market are outlined.

Key words: *the French language, didactics, phonetics, phonology, teaching, approaches.*

Сучасна дидактика розглядає навчання мовам як дієвий механізм прискорення модернізації суспільства і темпів його глобалізації. Знання іноземних мов значно полегшує процес входження нашої країни у світовий простір, тому їхньому вивченню приділяється значна увага. Так, у 2020 році між Міністерством Європи і закордонних справ Французької Республіки та Міністерством освіти і науки України було підписано Адміністративну угоду щодо підтримки викладання французької мови в Україні. З метою розвитку французької мови, її використання як першої, другої і третьої іноземної мови у закладах загальної середньої та вищої освіти України угодою передбачено навчання здобувачів сучасним методикам викладання в рамках базової і післядипломної підготовки вчителів французької мови, зокрема на платформі Національного центру дистанційного навчання (CNED).

Слухачам курсів центру пропонується поетапне опанування модулями «Розвиток компетенцій вчителя», «Побудова дидактичної одиниці», «Управління навчальним модулем» та «Оцінювання процесу навчання», в яких утілено весь передовий досвід та інноваційні тенденції сучасної методології навчання іноземних мов.

Французька дидактика робить акцент на гуманізації і демократизації процесу навчання, свідомій акумуляції засвоєних знань, що досягається здебільшого через побудову індивідуальної траєкторії навчання та врахуванні індивідуальних особливостей учнів/студентів у колективній роботі. Індивідуальному навчанню прямо протиставляється навчання у парах

і групах, перевага надається груповим формам роботи, що сприяє одночасно соціалізації особистості. Дидактичні принципи, які покладено в основу методології, пропонованої центром, і які застосовуються у процесі вивчення іноземної мови, є загальновідомими і становлять систему базових вихідних положень щодо визначення змісту самого навчання (що вивчаємо?), організаційних форм і методів роботи (як навчаємо?) та загальної мети (для чого навчаємо?). Усі завдання зорієнтовано на повсякденну реальність і покликані не лише забезпечити здобувачів необхідними знаннями, а й уміннями задовільнити конкретну потребу через проживання відповідної комунікативної ситуації.

Франція є світовим флагманом популяризації мови: стратегія Республіки щороку передбачає бюджетне фінансування розвитку французької мови в розмірі близько сімсот млн. євро прямих інвестицій (Programme 185, 2019). Завдяки такій мовній політиці розроблено безкоштовні платформи для вивчення французької мови, методики для самостійного опанування із самоконтролем, відкрито вільний доступ до підручників і посібників з французької мови. Варто віддати належне навчальним видавництвам Франції, які пропагують спеціалізовані видання для вивчення французької мови різних рівнів, що відповідають Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти (Conseil de l'Europe С.Е., 2001). З поміж інших, продукти яких є доступними на українському ринку, виділимо *CLE International* та *Hachette*, які пропонують підручники не лише з граматики і лексики французької мови, а й з фонетики.

На початковому етапі вивчення французької мови опанування її фонетико-фонематичним рівнем є першочерговим завданням, адже правильні артикуляція звуків і просодичне оформлення мовлення поряд із повноцінним сприйняттям іншомовного мовлення у фонетичному плані забезпечують реалізацію однієї з головних функцій мови – комунікативної. До питання навчання фонетики французькі науковці підходять з боку текстоцентрованого принципу, вважаючи саме текст формотворчою базою комунікативної компетенції, головною одиницею пізнання мови як поліфункціонального явища, як засобу сприйняття і прийняття французької культури, мовних явищ, понять, оволодіння усними й писемними формами мовлення, мовленнєвою діяльністю. Саме зазначений принцип відрізняє підхід французьких методик до вивчення французьких голосних і приголосних від вітчизняних і має чималі переваги, а саме: дозволяє на основі відомого виявити нове, незнайоме; сприяє усвідомленню

різноманітності звукового складу мови, його варіативності; допомагає засвоєнню артикуляції звуків у різному мікрооточенні; дає змогу концентруватися на реалізації комунікативного завдання; мотивує вивчення мови завдяки розумінню загального смислу мовленнєвої ситуації. Українська традиція навчання французької фонетики вважає першочерговим завданням правильної артикуляції звуків і ґрунтується на виокремленні фонем з їхнього оточення з подальшим уведенням їх у мікро- і макроконтекст. Вітчизняний підхід має такі переваги: передбачає покрокове вивчення кожної окремої фонемі від простішої для артикуляції до складнішої; забезпечує ґрунтовне розуміння мовленнєвого апарату як системи і його ролі; базується на порівнянні наближеної за звучанням української фонемі з іншомовною, що полегшує оволодіння останньою як окремої звукової одиниці мовлення; запобігає демотивації через втрату загального смислу іншомовного повідомлення.

Практичний досвід роботи зі студентами різних рівнів володіння мовою доводить необхідність комплексного підходу до навчання французьким звукам, їхній артикуляції, виголошенню, акцентуації і сприйманню на слух. Оскільки кафедра здійснює підготовку майбутніх філологів, перекладачів і викладачів французької мови як іноземної, правильна вимова, розуміння принципів роботи артикуляційного апарату, вміння навчити інших потребують застосування вітчизняних традиційних принципів у процесі навчання фонетики. Водночас, усвідомлення функціонування звуків у мовленнєвому потоці вибудовується через сприймання на слух автентичних текстів – діалогів, полілогів і монологів. Беручи до уваги фонологічні особливості французької мови, констатуємо ефективність у їхньому засвоєнні саме французьких методик, які пропонують необхідний набір вправ для оволодіння просодикою ритмічних груп усередині речення і різних типів речень: розповідних (стверджувальних і заперечних), питальних (власне питальних, питально-з'ясувальних, питально-уточнювальних, питально-риторичних, перепитувальних, альтернативних), спонукальних, окличних. Так, посібник «Phonétique 350 exercices» видавництва Hachette (Abry, & Chalaron, 1994), розрахований на початківців і тих, хто продовжує вивчення французької мови, забезпечує опанування ритміки, інтонації, акцентуації на рівні слів, словосполучень і речень, а також вимови голосних і приголосних звуків. Що стосується серії видань CLE International «Phonétique en dialogue» (Martinie, & Wachs, 2006), то вона передбачає певний необхідний мінімальний рівень володіння мовою

(не нижче A1+) і пропонує набуття фонетичних і просодичних навичок безпосередньо у контексті повсякденного спілкування у формі діалогів. Системне опрацювання зазначених підручників різних рівнів – від початкового до просунутого – здатне забезпечити досконале володіння всіма тонкощами французької фонології та фонетики.

Запропоновані слухачам Національного центру дистанційного навчання модулі мають на меті надання вчителю французької мови інструментів, які сприятимуть розвитку його педагогічних здатностей у роботі з групами різних рівнів володіння мовою і фонетичних умінь зокрема, допоможуть добирати навчальний матеріал відповідно до рівня знань і навичок навчальної групи загалом і окремого її учасника, а також полегшать їхню імплементацію в освітній процес, що зумовить підвищення якості викладання мови і її вивчення учнями та посилення мотивації всіх учасників навчання.

Отже, комплексний підхід до організації навчального процесу з боку вчителя, його зацікавлення у передових розробках та участь у різноманітних проектах, що пропонує Французька республіка, є передумовою виведення України на новий рівень надання освітніх послуг у сфері викладання французької мови для її резидентів і зацікавлених сторін.

Література

1. Abry Dominique, Chalaron Marie-Laure. Phonétique 350 exercices. Paris. Hachette, 1994. 208 p.
2. Conseil de l'Europe C.E., Cadre européen commun de référence pour les langues, apprendre, enseigner, évaluer, Paris, Didier, 2001. 192 p.
3. Martinie Bruno, Wachs Sandrine. Phonétique en dialogues. Paris. Clé International, 2006. 120 p.
4. Programme 185: diplomatie culturelle et d'influence. URL: https://www.performance-publique.budget.gouv.fr/sites/performance-publique/files/farandole/ressources/2019/pap/pdf/DB_GPGMPGM185.pdf